

De Bokkenorchis hinkelt noordwaarts

Sommige planten zijn moeilijk herkenbaar, maar soms is de natuur gul geweest met het uitdelen van kenmerken. Bijvoorbeeld bij de Bokkenorchis (*Himantoglossum hircinum*). Het is de allergrootste orchidee in ons land, zij kan wel 80 cm hoog worden. In de duinen en bermen waar ze opduikt, stijgt ze dan ook uit boven de andere planten. De Bokkenorchis heeft grote, tropisch aandoende, groenwitte bloemen die zich in mei-juni laten zien. De middenlob van de bloem is een soort lange, gedraaide 'slinger'. De bladeren zijn lichtgroen en komen al in de herfst te voorschijn, wat haar oorspronkelijke, warme verspreidingsgebied verraadt. Tijdens de bloei verwelken ze snel wat de plant een rommelig uiterlijk geeft. Bovendien is de Bokkenorchis een plant die haar naam waar maakt: ze stinkt. En niet een beetje ook. Iedereen weet wel hoe bokken op de kinderboerderij ruiken.

De Bokkenorchis komt voor in de duinen tussen lage struiken op warme, matig droge, kalkrijke grond, vaak in meer rommelig milieu en op de hellingen van dijken. Het is echter geen strikte kustsoort, want in Duitsland komt deze orchidee voor in graslanden en op (kalk)hellingen.

Warme verrassing steeds vaker te zien

De Bokkenorchis is onmiskenbaar een warmteminnende soort. De soort is wettelijk beschermd en staat op de Rode lijst. Ze komt van nature voor van het Middellandse Zeegebied tot in Midden-Europa, met Nederland als noordgrens van haar natuurlijke areaal. Stond ze rond 1980 nog te boek als uiterst zeldzaam, door de milde winters en de warme zomers is deze orchidee nu bescheiden in opmars: als een warme verrassing steekt ze in het duin lokaal de kop op. Recent niet alleen in de Delta maar ook in de Kennemerduinen en noordwaarts: eerst nabij Zandvoort, Bloemendaal, Santpoort en Velsen, in 2005 ter hoogte van Castricum. De soort bloeit zeker niet elk jaar en lijkt soms even spontaan te verdwijnen als te verschijnen. Zij is sterk afhankelijk van het weer van jaar tot jaar. De afstanden tussen nieuwe vondsten zijn vaak kilometers, dus verwacht er geen velden vol van, maar af en toe een opvallend individu of als je geluk hebt een groepje...

ROLF ROOS (MET DANK AAN RIENK SLINGS, PWN)

MEER OVER DE MEEST NOORDELIJK VINDPLAATS VAN DE BOKKENORCHIS OP WWW.OPGEWARMDNEDERLAND.NL: EEN KORTE VIDEOREPORTAGE MET CEES DE VRIES, DIE UITGEREKEND TIJDENS EEN SPEURTOCHT NAAR ZELDZAME TAPUITEN DE MEEST NOORDELIJKE BOKKENORCHIS AANTROF.

Bokkenorchis (foto's: Cees de Vries, Stichting Integraal Kustduinbeheer)

